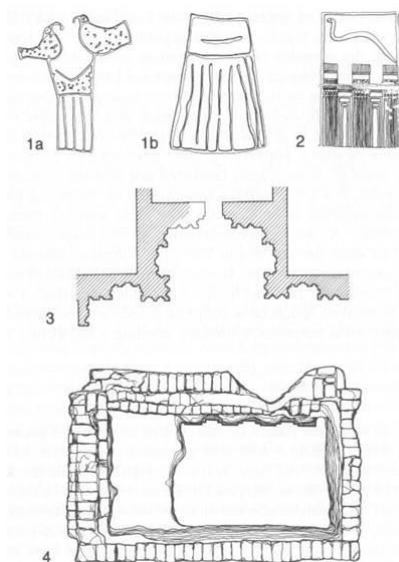

NEOLIT PŘEDNÍHO VÝCHODU

Petra Maříková Vlčková
Kultura starověkého Předního východu a Egypta KLBcA02
2016-03-15

Nakáda III – proces sjednocování Egypta

- minimum přímých archeologických dokladů pro vlastní sjednocení
- Skutečný přechod mezi pravěkým a dynastickým obdobím
- dalekosáhlé změny ve společnosti:
 - ▣ Objevení písma, první narativní umění na kamenných paletách
 - ▣ Nejstarší pravidelné používání seřechů – ustanovení ikonografie moci
 - ▣ Nejstarší skutečně královská pohřebiště
 - ▣ Nejstarší doklady „umělého“ zavlažování
- úpadek města Nakády – snad v důsledku porážky koalice Hierakonpole a Abydu

UMĚNÍ ZÁVĚREČNÉ FÁZE PRAVĚKÉHO VÝVOJE

- podřízeno ideologickým potřebám sjednocujícího se Egypta a jeho vládců – snaha vydělit se z jednotného prostředí
- porobení si sil chaosu a vítězství řádu = manifestace ústředního postavení panovníka – motiv HÉROA
- Motivy – posléze se používají po celé období staroegyptských dějin

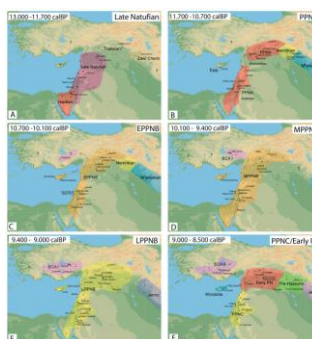

NEOLIT A CHALKOLIT NA PŘEDNÍM VÝCHODĚ

NEOLIT PŘEDNÍHO VÝCHODU

- Proces neolitizace: c. 10,000-5300 BC (S Levanta)
- Výzkumy Kathleen Kenyon (1906-1978): Jericho, 1950s
 - Stanovení sekvence prekeramického neolitu:
 - PPNA (c. 10,000-8700 BC)
 - PPNB (c.8700-6800 BC)
 - PPNC (c. 6900-6300 BC): doplněno později
- Proměny chápání neolitu a jeho „balíčku“ a vlivu lokálních starších kultur (natufien)
- Prekeramické osídlení: přímořský pás (Ras Šamra), povodí Eufratu a Tigridu (Abú Hureyra, Tell Halula), J Levanta (Jericho, Ain Ghazal).
- Specifické pohřební zvyklosti
- Nálezy soch „Mother Goddess“: Ain Ghazal, Jericho, Hanal Hemar
- Přechod PPN X PN: plynulý přechod mezi LPPNB k Jarmukieniu

POZDNÍ NEOLIT

PN kultury	Data (BP)
Levanta: pozdní neolit	ca. 8000-6000
Byblos	
- Néolithique ancienne	ca. 7600-7100
- Néolithique moyen	ca. 7100-6800
- Néolithique récent	ca. 6800-6200
Jarmukian	ca. 7500-7000
Jericho IX	ca. 7400-6800?
Wádí Rabah	ca. 6800-6200
Zagros: PN	ca. 8200-6000
Mesopotámie: PN	
- proto-Hassuna	ca. 8200-7900
- Hassuna	ca. 7900-7200
- Samarra	ca. 7500-6500
- Halaf	ca. 7200-6200
Anatolie: PN	ca. 8000-6000

ANATOLIE - Çatalhöyük

- Rozsáhlá neolitická osada –chalkolitické „proto-město“
- Osídlení: cca 7500-5700 BC. Vrchol: cca 7000 BC
- James Mallaart
- Lokální jiho-anatolská tradice
- Standardizovaná pravoúhlá zástavba: přístup ze střech, bez uliček
- Sakrální centrum

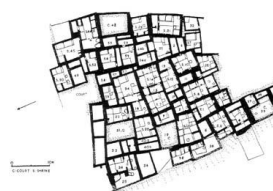

FIG. 6.13 The walled village of Catalhöyük (Mallart 1967: 9)

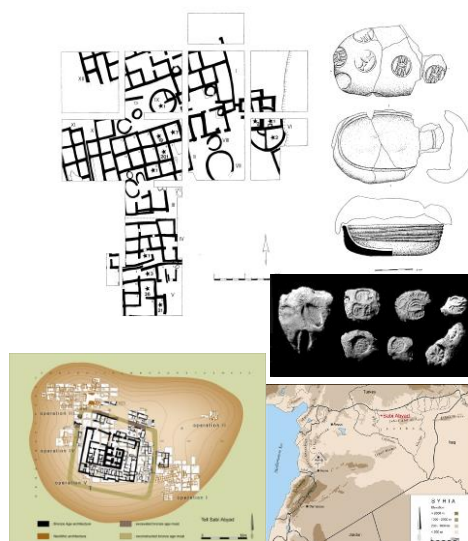
SEVERNÍ LEVANTA V POZDNÍM NEOLITU

- **Pozdní neolit:** c. 7000/6800-5300/5200 cal. BC
- Tradiční dělicí kritérium: objev keramiky
- Tradiční chronologické členění: Hassuna, Samarra a Halaf
- Výzkum od 1930s: výrazná regionalizace a nárůst lokálních skupin: neolitický svět byl vzájemně propojený
- **Hlavní inovace:** změna v distribuci osídlení, zavedení nových stavebních technik a typů staveb, rozšíření výroby keramiky až do „masové“ produkce, proměny rituálů a náboženských představ, masové používání pečeti a jejich otisků, objev metalurgie a rozšíření pastevectví
- Pohřby: málo dokladů X velká variabilita
- Struktura osídlení: systém dočasných osad i centrálních rozsáhlejších vesnic s plánovitou zástavbou
 - Tholoi: specifický typ staveb
- Rané 7. tisíciletí: snížení populace i opuštění stávajících sídlišť: tzv. **hiatus palestinien**: dosud nepřilíží dobře vysvětlený fenomén
- Používání pečeti, pečetidel a tzv. tokens: doklad vlastnictví

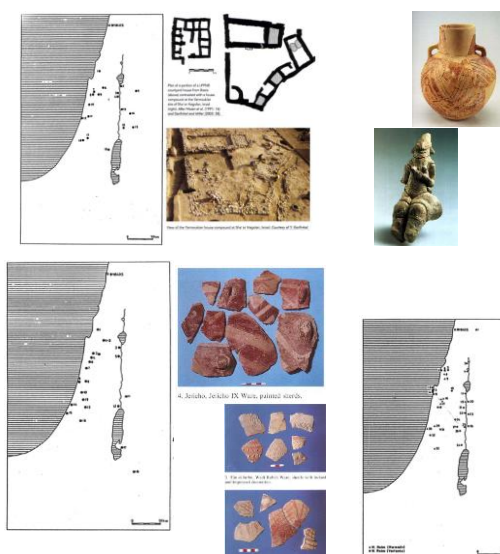
TELL SABI ABYAD

- povodí Balíchu
- 4 menší telly (TSA I-IV)
- Osídlení: pozdní 8. - polovina 6. tisíciletí BC
- horizont tzv. Burnt village (vrstva 6, požár c. 6000 BC)
 - ▣ Sýpky/sklady
 - ▣ Otisky pečetí

POZDNÍ NEOLIT JIŽNÍ LEVANTY

- Jarmukian
 - ▣ Nejstarší keramika J Levanty
 - ▣ Polovina 8. tisíciletí (7500-7000 BP)
 - ▣ Poprvé doložen: Megiddo
 - ▣ Sha'ar HaGolan
 - ▣ Rozšíření: střední Izrael, Jordánsko
- Jericho IX, PNA, Lodian
 - ▣ C. 7400-6800 BP
 - ▣ Jericho, Dhra
- Wadi Rabah
 - ▣ C. 6800-6200 BP

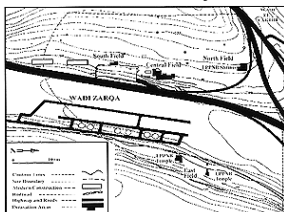
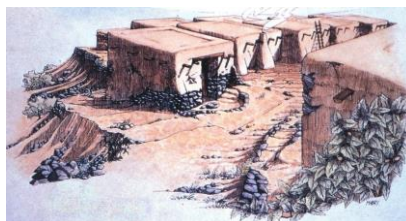
NEOLIT V JORDÁNSKU

- **PPNA, rané PPNB:** málo pramenů, především kamenná industrie
- **Střední PPNB:** populační exploze, sídliště po celém Jordánsku (Bayda, Ain Ghazal)
 - Rituály: jedno z hlavních období
- **Pozdní PPNB:** konsolidace osídlení a nárůst sídlišť. Mega sídliště (Ain Ghazal, Basta, Wadi Shuayb apod.)
 - Ain Ghazal: kultovní stavby
- **PPNC:** snížení intenzity osídlení
- **PN:** různé málo doložené kulturní entity: Jarmukian, Jericho IX (PNA), Wadi Rabah

AIN GHAZAL

- SZ Jordánsko, předměstí Ammánu
- Rozsah: 15 ha
- Osídlení: 7250-5000 BC (MPPNB)
- MPPNB osídlení: odhad 500-1000 obyvatel
- Doklady rituálního chování: sádrové lidské postavy, upravené lebky, lidské a zvířecí sošky

MEZOPOTÁMIE

- Problém: „kultura“, „entita“, „tradice“, „kulturní balíčky“ apod.
- Tradiční sekvence: Hassuna – Samarra – Halaf – Ubaid – Uruk.
 - ▣ HUT
- Hlavní lokality: Tell Arpachiyah, Tell Halaf, Tell Halula

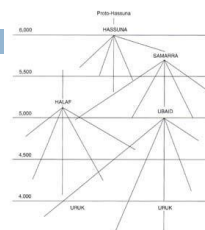
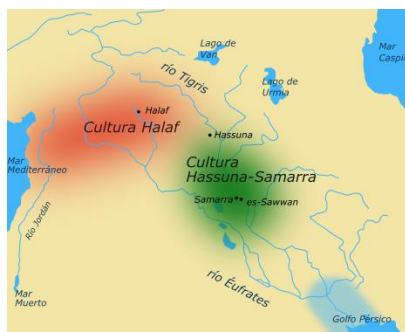

Figure 2.14 Development and succession of prehistoric and protohistoric Mesopotamian cultures, showing diversity of Samarra. Culture from Samarra through Uruk. Click in a point named from the city.

Cal. BCE	Period	Aschmush	Arpachiyah	Chagar Bazar	Yarim Tepe	Tello/Samar	Magdala
	Traditional	Compart	Crusell	Mulhwan	Hijra	Arpachiyah	Crusell
7500	Halaf/Ubaid Transitional			Nemes 1 level 1			
7000	Ubaid			Nemes 1 level 2			
6500	Ubaid			Nemes 2 level 1			
6000	Ubaid			Nemes 2 level 2			
5500	Ubaid			Nemes 2 level 3			
5000	Ubaid			Nemes 2 level 4			
4500	Ubaid			Nemes 2 level 5			
4000	Ubaid			Nemes 2 level 6			
3500	Ubaid			Nemes 2 level 7			
3000	Ubaid			Nemes 2 level 8			
2500	Ubaid			Nemes 2 level 9			
2000	Ubaid			Nemes 2 level 10			
1500	Ubaid			Nemes 2 level 11			
1000	Ubaid			Nemes 2 level 12			
500	Ubaid			Nemes 2 level 13			
0	Ubaid			Nemes 2 level 14			
	Ubaid			Nemes 2 level 15			
	Ubaid			Nemes 2 level 16			
	Ubaid			Nemes 2 level 17			
	Ubaid			Nemes 2 level 18			
	Ubaid			Nemes 2 level 19			
	Ubaid			Nemes 2 level 20			
	Ubaid			Nemes 2 level 21			
	Ubaid			Nemes 2 level 22			
	Ubaid			Nemes 2 level 23			
	Ubaid			Nemes 2 level 24			
	Ubaid			Nemes 2 level 25			
	Ubaid			Nemes 2 level 26			
	Ubaid			Nemes 2 level 27			
	Ubaid			Nemes 2 level 28			
	Ubaid			Nemes 2 level 29			
	Ubaid			Nemes 2 level 30			
	Ubaid			Nemes 2 level 31			
	Ubaid			Nemes 2 level 32			
	Ubaid			Nemes 2 level 33			
	Ubaid			Nemes 2 level 34			
	Ubaid			Nemes 2 level 35			
	Ubaid			Nemes 2 level 36			
	Ubaid			Nemes 2 level 37			
	Ubaid			Nemes 2 level 38			
	Ubaid			Nemes 2 level 39			
	Ubaid			Nemes 2 level 40			
	Ubaid			Nemes 2 level 41			
	Ubaid			Nemes 2 level 42			
	Ubaid			Nemes 2 level 43			
	Ubaid			Nemes 2 level 44			
	Ubaid			Nemes 2 level 45			
	Ubaid			Nemes 2 level 46			
	Ubaid			Nemes 2 level 47			
	Ubaid			Nemes 2 level 48			
	Ubaid			Nemes 2 level 49			
	Ubaid			Nemes 2 level 50			
	Ubaid			Nemes 2 level 51			
	Ubaid			Nemes 2 level 52			
	Ubaid			Nemes 2 level 53			
	Ubaid			Nemes 2 level 54			
	Ubaid			Nemes 2 level 55			
	Ubaid			Nemes 2 level 56			
	Ubaid			Nemes 2 level 57			
	Ubaid			Nemes 2 level 58			
	Ubaid			Nemes 2 level 59			
	Ubaid			Nemes 2 level 60			
	Ubaid			Nemes 2 level 61			
	Ubaid			Nemes 2 level 62			
	Ubaid			Nemes 2 level 63			
	Ubaid			Nemes 2 level 64			
	Ubaid			Nemes 2 level 65			
	Ubaid			Nemes 2 level 66			
	Ubaid			Nemes 2 level 67			
	Ubaid			Nemes 2 level 68			
	Ubaid			Nemes 2 level 69			
	Ubaid			Nemes 2 level 70			
	Ubaid			Nemes 2 level 71			
	Ubaid			Nemes 2 level 72			
	Ubaid			Nemes 2 level 73			
	Ubaid			Nemes 2 level 74			
	Ubaid			Nemes 2 level 75			
	Ubaid			Nemes 2 level 76			
	Ubaid			Nemes 2 level 77			
	Ubaid			Nemes 2 level 78			
	Ubaid			Nemes 2 level 79			
	Ubaid			Nemes 2 level 80			
	Ubaid			Nemes 2 level 81			
	Ubaid			Nemes 2 level 82			
	Ubaid			Nemes 2 level 83			
	Ubaid			Nemes 2 level 84			
	Ubaid			Nemes 2 level 85			
	Ubaid			Nemes 2 level 86			
	Ubaid			Nemes 2 level 87			
	Ubaid			Nemes 2 level 88			
	Ubaid			Nemes 2 level 89			
	Ubaid			Nemes 2 level 90			
	Ubaid			Nemes 2 level 91			
	Ubaid			Nemes 2 level 92			
	Ubaid			Nemes 2 level 93			
	Ubaid			Nemes 2 level 94			
	Ubaid			Nemes 2 level 95			
	Ubaid			Nemes 2 level 96			
	Ubaid			Nemes 2 level 97			
	Ubaid			Nemes 2 level 98			
	Ubaid			Nemes 2 level 99			
	Ubaid			Nemes 2 level 100			

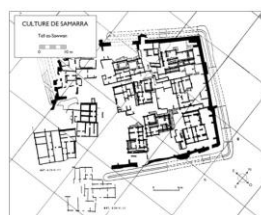
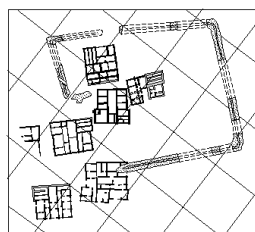
KOMPLEX HASSUNA-SAMARRA

- Charakteristická keramika: zdobení (malba i reliéfní výzdoba)
- Předchůdci kultur: Ubaid – Uruk - Sumer
- Hassuna: počátek: proto-hassuna (8200-7900 BP)
 - ▣ Datace: 7900-7200 BP
 - ▣ Tell Hassuna (1945)
- Samarra
 - ▣ Datace: 7500-6500 BP
 - ▣ Tell es-Sawwan
 - ▣ Vysoce zdobená keramika

TELL ES-SAWWAN

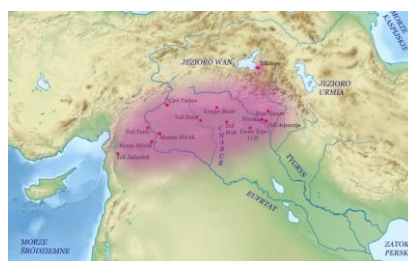
- Jedna z nejlépe prozkoumaných lokalit
- Nejstarší jádrové osídlení Mezopotámie
- Architektura: vývoj od trojprostorových domů k tzv. domům ve tvaru písmene T (2 patra): následně přestavěny na sýpky
- 5 vrstev osídlení: Hassuna – Samarra – Halaf

Plan de la partie orientale du village de Tell es-Sawwan, vers la fin du premier millénaire avant J.-C. (1), alors que les maisons précédentes étaient des habitations plus grandes, constituées d'un vaste espace central et de petits appartements latéraux. © 2013, La Théorie Sémiotique.

HALAFSKÁ KULTURA

- 6. tisíciletí BC, c. 5900-5300 cal BC= keramická tradice
 - Tradiční chronologické členění: Tell Arpachiya: starý, střední a mladší Halaf X regionální období
- Eponymní lokalita: Tell Halaf
- Hmotná kultura: tradiční
 - Charakteristická zdobená keramika: geometrické vzory, zvířecí i rostlinné motivy (vč. tzv. bukrání)
- Sídlištní struktura: spíše menší vesnice
- Lokality: Tell Sabi Abyad (vrstva 3)

TELL HALAF

- SV Sýrie, Chábúr, syrsko-turecké hranice
 - ▣ 55ha
- Výzkum: Max von Oppenheim (1899, 1911-1913, 1926)
- Osídlení: Halaf, Ubaid, Churrité (2. tisíciletí, jméno Gozan), novoassyrské období...
- Halaf: S část tellu

